

Какво се е случвало с имената на българските турци?

Новини | Общество | на 30.12.2021 08:05 | от Зорница Христова

Защо говорим за това?

Защото трябва да помним и грешките си - не само своите, а и тези на своята страна.

Вчера имаше една много важна годишнина. На този ден през 1989 година бяха върнати имената на българските турци. Това беше краят на огромна несправедливост, която българската държава от онова време причини на част от своите граждани. За тези неща се говори трудно - по-лесно е да разкажеш как на теб са ти сторили зло, отколкото как ти си направил нещо лошо - нали?

С две думи: във Франция не живеят само французи, в Китай - само китайци, в Австрия - само австрийци. Във всяка от тези страни има и по-малки групи хора от други народности. Те се наричат "малцинства". Понякога тези малцинства са подложени на преследване. Когато това става в други страни, ние виждаме, че това е лошо, и се възмущаваме. Искане ни се да мислим, че сме по-толерантни. Но ето как българската държава също направи нещо много лошо със своето турско малцинство.

През 1985 г. управляващите не искаха да признаят, че в страната ни има турско малцинство. Затова те смениха насила имената на тези хора. Най-напред започнаха да настройват българите срещу тях - пускаха филми, книги, телевизионни сериали за това колко лоши били турците преди повече от сто години. И хората почнаха да гледат с подозрение своите съседи - дори сами да знаеха, че това са обикновени хора, които на никого нищо не са направили.

После всеки, който имаше турско или ромско име, беше задължен да го смени. Дори децата.

Представи си само какво значи това. Всичките ти приятели в класа ти те знаят с едно име, пише го на тетрадчиците ти, на картичките за рожден ден, името са го избирали родителите ти, може би си кръстен на любим дядо или баба... и повече не може да се казваш така. Името ти е нещо лошо, което не можеш да споменава.

Казали са на учителите да те следят - ако покажеш, че не си съгласен, ще те обадят в полицията (тогава се казваше "милиция", а полицаите се казваха "милиционер"). По улиците обикалят милиционери и гледат с подозрение такива като теб.

Същото е сполетяло твоите родители, твоите близки. И когато те започват да протестира - да правят стачки (да отказват да работят), да излизат на площада и да искат правата си, да търсят чужди медии - от телевизията им казват: "Като не ви харесва в нашата страна, вървете си". Нищо че тук е домът им, тук са живели техните родители, техните баби и дядовци, тук са работили, сажали и поливали...

И много хора наистина си тръгват. Няма право да изнесат имуществото си - въпреки че са работили за него. Продават каквото могат много по-евтино, отколкото струва всъщност. Разделят се с домашните си животни, с къщите си, с гробовете на близките си. Това е огромна трагедия.

По онова време аз бях на 15 години. Учех в Езикова гимназия в Добрич (който тогава се казваше Толбухин). В моя клас имаше мило момиче, дребничко, много симпатично. Казваше се Зоя. След 20 години се върнах в града си и я срещнах на улицата. Зарадвах се много, тя също, вече бяхме майки и бутяхме колички. Започнахме да си разменяме телефоните. И тогава разбрах, че тя всъщност не се казва така. Че никога не съм знаела истинското ѝ име. Тя не ме поправи, но още се питам как ли се е чувствала. И се ядосвам на онези, които са ѝ причинили това.

Още нещо. В нашето училище имаше страхотен директор, който канеше талантливи хора от цялата страна да ни разказват за своето изкуство. Беше поканил най-добрата джаз певица в България да ни покаже какво е джазът. Тогава в училището ни дойде Сузана Ерова. Имаше невероятен глас и талант, пъ ние *Summertime* ту като оперна певица, ту като народна певица, ту в различни стилове джаз.

По-късно научих, че нейното име СЪЩО е било сменено. И всъщност тя се казва Йълдъз Ибрахимова. Можеш ли да си представиш? Независимо какво си постигнал, не можеш да избягаш от унижението да ти сменят името. Това се случи и с олимпийския ни шампион по вдигане на тежести - Наим Сюлейманоглу. Прекръстиха го на Наим Шаламанов. Е, след това Турция си имаше шампион, ние - не.

Не разказвам това, за да се чувстваш виновен. Ти не си бил роден, дори твоите родители може да не са били родени. Искам само да ти обърна внимание, че винаги "нашите" са жертви, а "другите" са лоши. Ако не помним и своите грешки, ще излезе, че винаги само с нас са се държали зле. И пак ще искаме да отмъщаваме и ще причиним нови беди. Затова по-добре да помним нещата така, както са. Иначе няма да е вярно това, което казах в началото - че с връщането на имената е дошъл краят на несправедливостта.

Ето тук ти оставям да чуеш една песен на Йълдъз Ибрахимова от албума, който е записала с майка си и дъщеря си - "Песни за малки и големи". Повечето са детски песнички, които добре познаваш - "Тръгнал кос", "Вкъщи има мишенце"... Но ето в тази ще чуеш и как нейната майка пее на турски. А усещането за нежност и топлина е същото - нали?

□

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
</book/1815-kakvo-se-e-sluchvalo-s-imenata-na-balgarskite-turtsi>

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени

